

نبردهای فرهنگی ایرانیان

نویسنده:

داریوش مهاجر

انتشارات باستان

سرشناسه	: مهاجر، داریوش، ۱۳۳۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: نبردهای فرهنگی ایرانیان/نویسنده داریوش مهاجر.
مشخصات نشر	: تهران: پادبان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۸ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵سم.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۰۵-۹۴-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: فرهنگ‌زدایی -- ایران
موضوع	: Acculturation -- Iran
موضوع	: فرهنگ‌زدایی -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Acculturation-- Iran-- History
موضوع	: جنگ نرم -- ایران
موضوع	: Soft war -- Iran*
موضوع	: ایران -- روابط فرهنگی -- یونان
موضوع	: Iran -- *Cultural relations -- Greece
موضوع	: یونان -- روابط فرهنگی -- ایران
موضوع	: Greece -- *Cultural relations -- Iran
رده بندی کنگره	: ۳۶۶GN
رده بندی دیویی	: ۴۸۲۵۵/۳۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۸ ۱۱۶

انتشارات پادبان

آدرس: خیابان انقلاب - ۱۲ فروردین - پلاک ۳۱۰ - طبقه اول -

تلفن: ۶۶۴۹۷۶۱۳ - ۷ - ۶۶۴۸۰۸۸۶ تلفکس: ۶۶۴۹۲۸۷۶ - ۲۶۱ - پستی: ۶۵۱۱۱ - ۱۳۱۴۶

www.ordibeheshtpub.ir pub_ordibehesht@yahoo.com

عنوان کتاب: نبردهای فرهنگی ایرانیان

نویسنده: داریوش مهاجر

مدیر امور فنی: امیر هوشنگ اسکندری

لیتوگرافی و چاپ: هنر البرز

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۰۰۵ - ۹۴ - ۱

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مولف محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	پیش نوشتار
۷	بخش نخست
۱۱	فرهنگ چیست؟
۱۶	تغییرات فرهنگی
۱۸	تهاجم فرهنگی
۲۷	نگاهی کوتاه به روابط فرهنگی ایران و یونان
۳۶	ملت ایران ملتی با تجارب گسترده و فراوان
۵۰	منابع و توضیحات بخش نخست
۷	بخش دوم
۵۳	پاسداری از زبان فارسی
۵۳	چیستی زبان
۵۵	جایگاه زبان
۶۹	نفوذ ایران در سرزمینهای عربی پیش از اسلام
۷۹	تغییر در خط
۸۲	آتش زدن کتاب و کتابخانه
۹۶	کاربرد نامهای ایرانی
۱۰۱	منابع و توضیحات فصل دوم

۷	بخش سوم
۱۰۶	نگاهداشت سنتها و آداب و رسوم
۱۰۷	نگاهی به سادداشت نوروز باستانی و چهارشنبه سوری
۱۱۵	منابع و روش‌های بخش سوم
۷	بخش چهارم
۱۱۹	جنبشهای دینی ایرانی و موداورها
۱۲۳	ظلم و ستم زمینه‌ای برای سادهاهی، گادها و اثرگذاری بر باورها
۱۵۳	تمایل به تشیع
۱۷۵	منابع و توضیحات بخش چهارم
۱۸۱	سخن پایانی
۱۸۷	منابع و مآخذ کتاب

پیش‌نوشتار

ایران کشوری است با ویژگیهای جغرافیایی، ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک خاص که باعث شده در طول تاریخ گاه برای ملت ایران امتیازات مثبت و ویژه ایجاد کند و در مواقع متعددی نیز باعث گردیده که کشور در معرض آسیبهای جدی قرار گرفته و نسلهای مختلفی از ملت بزرگ ایران دچار مشکلات و گرفتاریهای جدی شده و آسیبها و آزارهای جدی بر ایشان وارد شده که گاه دهها و سدها سال از نتایج آنها دچار خسارت و زیان و گرفتاری شده‌اند.

از جمله مشکلاتی که در موقعیت ژئواستراتژیک، منابع طبیعی و غیره، قرار گرفتن کشور و ملت ایران در معرض حملات دشمنان و غارتگران، از تازیان گرفته تا مغولان، عثمانیها، انگلیسی‌ها، روسها و همانند آنها بوده است.

به یک نکته‌ی مهم باید توجه داشت که دشمنان، خارجی، آوارگی، فقر و سدها گرفتاری دیگر از جمله نتایج جنگها بشمار می‌روند اما در مواردی پر شمار، نتایج و تاثیرهای بلندمدت جنگها و به ویژه جنگهای بین قومی و ملتی آنها با نگاه قومگرایانه و نژادپرستانه که از سرزمین به سرزمین دیگر تحمیل می‌شود، می‌تواند انهدام یک تمدن و دگرگونی کامل فرهنگ جامعه‌ی شکست خورده در برابر فاتحان را در پی داشته باشد، چیزی که به دفعات در طول تاریخ اتفاق افتاده است. اتفاقی که پس از حمله‌ی تازیان به شام یا مصر، الجزایر و همانند آنها اتفاق افتاد. در این جنگها نه تنها فاتحان، دین و باورهایشان را بر

ملتهای شکست خورده تحمیل کردند بلکه زبان و بخشی از آداب و رسوم خود را بر مغلوبان فرو خواندند و فرهنگشان را دگرگون ساختند.

در جریان این حوادث برخی ملتها با روشهای گوناگون و از راه نبردهای سخت و نرم کوشیدند نه تنها راهی برای بقا بیابند که وانند ضمن حفظ خود، فرهنگ و زیرمجموعه‌هایش چون زبان و آداب و رسمشان را در حد مقدور نگه دارند و به آیندگان‌شان منتقل سازند. از جمله‌ی این ملتها ایرانیان بوده‌اند که با پشتکاری شگفت آور بارها از این نبردها پیروز و بیرون آمده‌اند.

اما ایران کشور است با تاریخی پیچیده و پرفراز و نشیب. در این فراز و نشیبها، ملت ایرا، با آرامشها و در عین حال حوادث و سختیهای بسیار، زندگانی‌ش را سپری کرده است. در این تاریخ چند هزار ساله و چنانکه اشاره شد با فراز و نشیبهای متعدد، ملت ایران شیوه‌های گوناگون برای عبور از سختیها و دردها را آموخته و بکار بسته است؛ از جنگهای سخت تا ممانعت از خودخوری و در بسیاری از مواقع و زمانها جنگهای نرم ایرانیان علیه دشمنان و حاکمان ظالم که درواقع دشمنان ملت ایران را نمایندگی می‌کرده‌اند.

نباید فراموش کرد که غنای فرهنگی ملت ایران باعث شده که طی هزاران سال که از عمر آن می‌گذرد، در سخت‌ترین شرایط در مقابل دشمنان خارجی و معارضان داخلی که در واقع بعضا نوکران سخت و نرم اجنبی بوده‌اند، ایستادگی کرده و این مقاومت به تعبیری عمده‌ترین عامل بقای این ملت به ویژه در بیش از دو هزار ساله‌ی اخیر

بوده است.

مبارزه‌ی فرهنگی ایرانیان شکلها و شیوه‌های مختلفی داشته است و در هر دوره‌ای از تاریخ نیز متناسب با شرایط دشمنان مسلط شده بر کشور عکس‌العملهای گوناگونی از سوی ملت ایران وجود داشته و بروز داده شده است.

به عنوان طبیعی همانند همه‌ی جوامع در جامعه‌ی ایرانی نیز عده‌ای به عنوان نخبگان پیشران جامعه بوده‌اند و مردم عادی پیاده نظام و پیرو آن گرو، کوجان و نخبه بوده و از روشها و شیوه‌های آنها پیروی کرده‌اند. روشهایی که می‌توانسته به دلیل اشتباه محاسبه‌ی نخبگان برای ملت هزینه‌هایی داشته باشد. اتفاقی که به دلیل تصمیمات اشتباه نخبگان که بعد از روی ناآگاهی یا احساسات اخذ شده گرفتاریهای جدی برای مردم در همان دوره و حتی برای نسلهای آینده بوجود آورده است.

البته در مواردی نیز که دشمنان بر روی مطالب دست گذاشته‌اند که بسیار مورد توجه ایرانیان بوده و بدان مطالب، موضوعات تعلق خاطر و حساسیت داشته‌اند (چون برگزاری نوروز)، عدم و نام در کنار هم به مبارزه علیه سلطه گران دست زده‌اند و با پرداخت هزینه‌های گزاف مالی و جانی و غیره اقدام به حفظ آن میراث کرده‌اند. میراثی که در بسیاری از اوقات خود به سلاحی علیه دشمنان ملت ایران تبدیل شده و ایرانیان از آنها برای نبردهای خویش استفاده برده‌اند.

نباید فراموش کرد که در شکلدهی به هویت ملی و ساخت یک

ملت عناصر مختلفی چون تاریخ مشترک، زبان، سنتها و آداب و رسوم و دین و مذهب مشترک نقش موثر دارند. و از آنجا که ایران کشوری با پیشینه‌ی طولانی است و پیش از آن بارها مورد تجاوز دشمنانی چون مقدونیها و رومیان قرار گرفته بود، انسجام ملی ایرانیان با ساخت نرعی هویت ملی در بیش از یکهزار سال پیش از حمله‌ی اعراب به ایران شکل گرفته بود. هویتی که متکی به عناصری چون هویت تاریخی، هویت فرهنگی و به ویژه زبانی و غیره بود. بلکه از همین روست که پس از حمله‌ی اعراب به ایران و شکست دولت ساسانی از سپاهیان اسلام، ایرانیان با حفظ افتخارات ملی، اساطیر، تاریخ، ویژگیهای فرهنگی و از جمله زبان مشترک، سنتها و آداب و رسوم و همانند آنها کوشیدند که به رغم فضا، بیش از اندازه از سوی تازیان، ویژگیهای مربوط به عناصر ساری هویت ملیشان چون زبان فارسی، برگزاری نوروز و چهارشنبه سوری و همانند آنها را حفظ نمایند و این کوشش و نبرد را در دوره‌های دیگر چون دوره‌ی مغولان، صفویه، قاجاریه و غیره نیز انجام دادند، و در صفحات بعدی رو خواهیم دید که ایرانیان در دوره‌های گوناگون در این نبرد فرهنگی علاوه بر متجاوزان به دلایل گوناگون پیروزی یافتند.

باید توجه داشت که مبارزه‌های نظامی ویژگیهای خود را دارد نخست آنکه همه‌ی افراد یک ملت نه توانایی و نه مهارت‌های لازم برای نبردهای سخت و با اسلحه را دارند. چنانکه در اکثر جامعه‌ها زنان (به ویژه در دوره‌های تاریخی گذشته)، پیران و حتا بسیاری از مردان که اسلحه بدست گرفتن را نیاموخته‌اند وارد جنگ‌های سخت نمی‌شوند.

دوم آنکه جنگ سخت ابزارهای خود را لازم دارد؛ از شمشیر و نیزه گرفته تا تفنگ و مسلسل و همانند آنها اما در نبردهای نرم و فرهنگی اکثریت آحاد یک جامعه می‌توانند وارد مبارزه با دشمن شوند. در این نوع از نبردها پیوند گسترده‌ی فرهنگی، عمق تاریخی و زمانی و علاقه‌ی مردم به اشتراکات و همانند آنها بسیار اثرگذار است.

در حال این کتاب از مبارزه‌های نظامی و چالشهای سیاسی و نظایر آن عبور کرده و فقط مسایل فرهنگی و مبارزات در راه آنها را مورد توجه قرار داد است. مبارزاتی که همچنان تا امروز تداوم یافته است. البته در این مسیر طولانی، فراز و فرودهایی وجود داشته ولی در مجموع سمت و سویی یکسان است. در این نبردهای فرهنگی می‌توان رهگیری کرد. کوشش در لحاظ از ملامت، تلاش در نگهداشت میراث فرهنگی، از زبان تا باورها و مراسم رسمی جهت جلوگیری از تحمیل و سلطه‌ی فرهنگی متجاوزان و چیره شوندگان در این راستا بوده است.

هر کتاب را باید روزی تمام کرد چراکه به لحاظ محتوا و هیچ کتابی کامل نیست و نویسنده نمی‌تواند با هدف کامل شدن، کتاب خود را آماده برای انتشار نکند. به ویژه آنکه گاه حرکت در سوی نامی کردن کتاب تعداد صفحات را آن اندازه زیاد می‌کند که خواندنش در حوصله حتما خوانندگان حرفه‌ای دشوار می‌نماید. اما نویسنده براین گمان است که با ترسیم درست راه به نیکی خواننده خود می‌تواند موارد مطرح شده را به شواهد دیگر تعمیم و حتما آنها را پیگیری نماید.

دیگر آنکه به دلایل گوناگون از جمله فاصله اندیشه با زبان نویسنده نمی‌تواند هرآنچه تحقیق کرده و هرآنچه در ذهنش تحلیل

نموده به روی کاغذ بیاورد. در تمامی تاریخ و در اغلب موارد نویسندگان و شعرا و غیره الزاما هرآنچه در ذهن داشتند در معرض دید و اندیشه‌ی دیگران قرار نداده یا نمی‌توانسته‌اند قرار دهند.

نویسنده باید کوشش کند که حداقل بخشی از آنچه قابل ارایه است، به جامعه عرضه کند و حال این خوانندگانند که با خواندن خود بنا به طرز تفکر، مطالعات، باورها و غیره‌ی خود استنباط‌ها و نتیجه‌گیری‌های خویش از مطالب طرح شده را بعمل آورند و آنچه بیان نشده را در ذهن خود مجسم سازند.

نباید فراموش کرد که یک پدیده یا موضوع را افراد گوناگون با نگاه‌ها و ویژگی‌های جسمی، روحی و فرهنگی متفاوت به شکل‌های گوناگون می‌بینند و موضوع تفسیرها و تعبیرهای خود را دارند. بنابراین در نوشتن حداقل برحسب مطالب لازم است تساهل بخرج داده شود، چرا که "هرکسی از ظن خود سخن می‌گوید!"

در ضمن اشاره می‌شود که واژه‌های بسیاری در زبان فارسی مورد بهره‌برداری روزانه قرار دارد که در اصل فارسی نیستند به نادرستی آنها را به شیوه‌ی عربی می‌نویسند؛ مانند: صد (۱۰۰) که به غلط "صد" می‌نویسند، سدا (آوا) که به نادرستی "صدا" نوشته می‌شود و همانند آنها که در این کتاب به شیوه درست نوشته شده است.